

פ ר ט י כ ל ט ס . / ג

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ג', ה' באדר ב' ה'שי"א - 13.3.51

- חברי הועדה הנוכחים:
- נ. ניר - היו"ר
  - ב. איזנשטט
  - ע. אסף
  - י. בדר
  - ח. בן-אשר
  - מ. בן-עמי
  - ד. בר-רב-האי
  - י. בר-יהודה
  - י. בורג
  - א. ג'רג'ור
  - ב.צ. דינבורג
  - ח. טובי
  - י. כסא
  - ש. כ"ץ
  - ק. כהנא
  - י. לם
  - א. לנקין
  - א. פרמינגור
  - י. קליבנוב
  - ח. רובין
  - א. ח. שאג
  - א. חבורי

מוזמנים:

- י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
- פ. רוזן - שר המשפטים
- א. צילן - משרד הפנים
- א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי
- מ. פיאמנטה - מחרגט לערביה
- ה; אלופי - משרד הפנים.

הישיבה נפתחה בשעה 11.30.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר נ. ניר:

חוק הבחירות לכנסת השנייה.

יש תקווה כי במשך היום יקבלו חברי הועדה

היו"ר נ. ניר:

בטמנסיל את חוק הבחירות לכנסת השנייה

כפי שנתקבל ע"י הועדה, עד סעיף 33.

אני רוצה גם להודיע כי כל חבר המשתתף

בישיבה מחוץ לירושלים או מחוץ לשלושת ימי הישיבות בירושלים, רשאי לפנות

לגזברות ולקבל את האמצאות השלום התוצאות המגיעות לו.

ר.ל.

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה להודיע לוועדה כי מבלי
להחיעץ אתה הזמנתי לישיבתנו הערב
את מר גרץ, מנהל מחלקת הסטטיסטיקה. חשבתי שכדאי כי כל חברי הועדה

ישמע את דבריו.

אנחנו עומדים בסעיף 34 שהוא

הסעיף הראשון בפרק הבעי: עבירות. בעיה העבירות אינה כה מסובכת.
אני הייתי מציע הצעה - אם היא תתקבל ללא התנגדות וללא ויכוחים. אם
יהיו ויכוחים, אוריד את הצעה: אני מציע שנבחר בשלושה חברים שיעברו
על הפרק; אם יהיו חילוקי דעות ביניהם - יביאו את הנקודות השנויות
במחלוקת לכאן; אם לאו - לא נדון על זאת כלל במליאת הועדה. אינני חושב
שיהיו בפרק זה שינויים גדולים.

י. בורג:

התנגדות עקרונית לזרז העבודה אינה
יכולה להיות. אבל אני שומר לי את

הזכות ביחס לסעיפים מסויימים שטרם דנו עליהם, כמו למשל ענין עריכת
הבחירות בצבא.

הצעה נ. ניר נחקבלה.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע שחברי הועדה הזאת יהיו:
ד. בר-רב-האי, י. לם, ח. רובין וי. בו

א. תבורי:

אני מציע שהועדה תהיה בת חמשה חברים.

הוחלט:

ועדה המשנה אשר תדון בפרק השביעי תהיה
בת חמשה חברים וחהיה מורכבת מהחברים הבאים:
ד. בר-רב-האי, י. לם, ח. רובין, י. בדר
וי. קליבנוב. (מרכז הועדה - י. לם).

היו"ר נ. ניר:

לפני שנעבור לפרק השמיני, פרק
ההוראות השונות, נאפשר לחברי הועדה
הרוצים להציע הצעות חדשות, לעשות זאת.

י. בורג:

אני מציע שהועדה תדון בשאלת עריכת
הבחירות בצבא. לסקטור הזה חכונות

מסויימות. בצבא יש סוגי בני-אדם אשר בהווי המיוחד של המחנה אינם
שונים בדרגה: יש חייל פשוט ויש קצין; האחד סר למשמעתו של השני.

י. בורג:

המשמעה הזאת אינה דומה למשמעה שאני בחר קונה במכולת רוחש לבעל המכולת למען יחן לי את המנות בסועדן ובפמותן. מהתכונות המיוחדות של הסקטור הצבאי צריכה לנבוע מסקנות מסויימות. בסקטור האזרחי האזרחים שווים בפני החוק, אם כי אינם שוים בדברים אחרים. בצבא יש לקצין השפעה יותר גדולה, הוא יכול לצוות, הוא יכול למנוע, הוא יכול לגזור. אם אנחנו רוצים לדאוג לשיוון האזרחים, עלינו לטכס עצה, ויפכן - גם להתקין תקנה, מה לעשות בשטח זה.

א. פרמינגר:

אני מציע להגדיר בפרק מיוחד את

אפשרויות התעמולה. ישנן כמה בעיות

שלדעתי אין זה מספיק להסדירן בתקנות ובצווים.

חבעיה הראשונה היא בעיה חופש התנועה

באזורים הצבאיים המוחזקים. לא יתכן שחיה במקומות אלה איזו שהיא אפליה, גם אאא אם היא תהיה חוצאת אובייקטיביות של מצב העניינים בשטח מסויים, שאני בדרך כלל אינני מערער עליו ואולי אחר כן מערער עליו, אבל לא זה החשוב. חשוב שבשעת הבחירות לא תהיה אפליה כזאת; היא אינה יכולה להיות, ויש להבטיח זאת. באופן ממשי פירוש הדבר שאם יש שטח מוחזק, גם אם נזקקים לרשימות מיוחדים כדי להכנס לשטח זה, אפשר יהיה להכנס לשטח לצורך תעמולת הבחירות.

אתן לכם דוגמא: בקרתי בכפר אום-אל-פחם.

נכנסתי אל המושל הצבאי והוא אמר לי: אדוני, זה יפה מאוד שאה בא לכאן, שכל הכבוד לבואך, אבל אצלי יש פרינציפ והוא שאין נוחנים אצלנו דריסת רגל למפלגות ולפוליטיקה. אינני אומר שום דבר בעניין זה; אינני מחשיד ואינני חושד. אבל אני קובע שכך זה היה. אני צריך להגיד לחברי הועדה שהוא לא הפרע לי ולא היה שום פגיעה. אבל דבר כזה איננו יכול להיות לפני בחירות. לדעתי, הוא איננו יכול להיות גם בכל ימות השנה, אבל אינני רוצה לעורר עכשיו את הבעיה הזאת. אני מעורר רק בעיה פשוטה: אני חושב שמאותו רגע שמכריזים על בחירות המושל הצבאי אינו יכול להיות אותו פרסונה-גרטה שתקבע כי באותו מקום אין פוליטיקה. אם יש בחירות ואם אנשים צריכים להצביע, יש דריסת רגל לפוליטיקה. המושל הצבאי יצטרך לשמור על הבטחון באותו מקום. אנחנו נשמור על כך שכל איש וכל מפלגה יהיו רשאים

א. פרמינגר: עוד צוגמא: יש עבודת הצבא במעבדות
ויש הנהלה צבאית במעבדות. אולי עוד
נפגוש בבטיח זאת בפרק המעבדות או מחנות העולים. אבל דבר זה יכול להיות
שיך ללימוד, לנקיון, להוראה, אבל לא לבחיורת.

אני רוצה להסתפק בדוגמאות אלה ולא
להביא דוגמאות נוספות. אני מציע שינוסח סעיף אשר יבטיח את חופש
התנועה וחופש התעמולה באיזורים המוחזקים וכו'. אינני רוצה לדבר על
מחנות הצבא עצמם, כי נדמה לי שחבר הכנסת בורג רוצה לדבר על כך.
אני מציע להסדיר את שאלת התעמולה בפרק הזה. יש לקבוע באיזו מידה
החיה תעמולה בכתב ובאיזו מידה - בעל-פה. יש לקבוע איך יביאו את החומר
אל תוך המחנה. כל הדברים האלה אינם יכולים להשאר לחקנות ולהחלטות,
אפילו של ועדת הבחירות המרכזית. קבענו בחוק זה דברים הרבה יותר
פשוטים ופחות חשובים. עלינו לקבוע גם אם יהיה לוח אחיד אשר בו
יציגו את המצעים, אם תהיה חובה לעשות זאת ואם יתערבו בענין זה.
בבחירות הקודמות היו כל מיני דברים. למשל: הופיעו מכוניות צבאיות, אספו
חיילים והביאו אותם לאסיפות בחירות. אני רוצה לשאול אם דבר כזה יהיה
גם הפעם; אם זה יהיה - יהיה לכל המפלגות; אם זה לא יהיה - לא יהיה
לאף מפלגה, ואף מפלגה לא תוכל להשתמש בכלי רכב צבאיים על מנת להוביל
חיילים לאסיפותיה. יש לזה השפעת, למשל, אם מטעינים חיילים על מכונית
וברוך לקרה" נמצאים שם גם הקצינים. צבר זה צריך להיות מוגדר וברור,
לפחות בקוים כלליים.

הצעותינו כוללות סעיף שני: אפשרות
הוגנת לכל המפלגות להשתמש באמצעים חומריים שנסה להשיגם. אינני מתכוון
לשטרי-כסף; השגת האמצעים היא ענינן של המפלגות, אף כי עוד נדבר על כך
יש לנו הצעה באחסן להגבלת הוצאות הבחירות ע"י המפלגות. אבל יש להבטיח
חומרים אשר קשה להשיגם, למשל נייר, וחומרי הדפסה אחרים, שיחכן כי
מפלגה שאף פלוגיה תשיג אותם ומפלגה אלמונית - לא תשיג אותם. צריך
להבטיח שחומרים אלה יהיו מוקצבים ע"י המדינה ושחנתן אפשרות הוגנת
ושווה לכל המפלגות. (א. חבורה: מה סירוש שוחז לפי המפתח) את זאת
נקבע; אפשרויות שוות לפי המפתח שנמצא לנכון. מכל מקום, לא יחכן שזה
יהיה שרירותי. בבחירות לסועצות המקומיות היה דבר כזה. היו הרבה מאוד
טענות, אבל עלי לאמר - אני עצמי לא עסקתי בזאת, אבל חברי מפלגתנו אמרו

א. פרמינגר:

יש לקבוע בענין זה כללים בלתי משחמעים לשתי פנים, כללים שימושו אחרי כן ע"י הקנות מפורטות של ועדת הבחירות המרכזית.

אני מציע להגביל את גודל הפירסומים. היחה תקנה כזאת בבחירות הקודמות ולא שמרו עליה. אני מדגיש כי יש הבדל בין עבירה על תקנה ובין עבירה על חוק. אני רוצה שדבר זה ייקבע בחוק והעבירה תהיה עבירה על חוק. אתן לכם דוגמא פשוטה: נקבע בחקנות בזמן שצריך להוציא את הפירסומים על חצי גליון ועל נייר מסוים. פתאום הופיע פירסום: אגרה לבוחר מאת ראש ממשלה ישראל. לא ידוע אם זאת מפלגה או שזאת הממשלה. (א. חבורי: לא היה פתוב "מאת ראש הממשלה" אלא מאת איש ששמו דוד בן-גוריון) מכל מקום, זה לא היה מטעם מפלגת פועלי א"י, והיה הוגן לכחוב שזה היה מטעם מפלגת פועלי א"י, אלא שלא על זאת אני מדבר. אני מדבר על כך שבאותו זמן שכלפי כל המפלגות היו קיימות ההגבלות שנקבעו, פורסם הכרוז הזה על נייר משובח, לא בגודל הרשמי שנקבע ולא מן הנייר המוקצב. ואם הכרוז פורסם לא מן הנייר המוקצב, אינני יודע אם דוד בן-גוריון הלך לקנות נייר בשוק השחור; אולי זה בכל זאת היה מאיזה שהוא מקום... בכל אופן, זה לא היה כשורה. במפלגתנו היה דיון אם לעודר שערוריה בענין זה. החלטנו לא לקעלות זאת וגם לא שצאא כחבנו על כך בעחון. לא רצינו להכנס לענינים קטנוניים. לא רצינו להפוך את ראש הממשלה לנושא לויכוחים ממין זה. אבל למדנו לקח. אין אנחנו אומרים זאת לשם תעמולה; לשם תעמולה יכולנו לכחוב על כך בעחון ולא עשינו זאת. אנחנו מביאים את המקרה הזה כדוגמא וחובעים להסדיר זאת בחוק. והיה אם להבא יקרה וידפיסו דברים כאלה על נייר בלתי מוקצב, יחול על העושה זאת העונש שייקבע בחוק, ואז כבר תהיה שערוריה.

אני מעמיד לדיון את שלושה הסעיפים שהעלתי. אני מציע שבעקבות הבירור הזה אולי יעזרו לנו היועץ-המשפטיים וד"ר צילן ע"י הבאת תקנות שפורסמו בענינים אלה, שאפשר יהיה לקבלם כיסוד.

ר. בר-רב-האי: אני מציע להפריד בין שני קומפלקסים. בכל הבעיות הנוגעות הן לצבא והן לממשל הצבאי או עריכת הבחירות בצבא, מסטב לתזמין לישיבה את באי-כוח הצבא, ולברר מה אפשר לעשות בצבא. אינני אומר שאנחנו צריכים לקבל את דעתם. אבל

ועדת החוקה, חוק ומשפט
13.3.61
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

קל.

ד. בר-רב-האי:

אינני רואה חועלת בדיון כזה מבלי שנשמע את ב"כ הרמטכ"ל ואת ב"כ הממשל הצבאי.

א. חבורי: נשמעו כאן דברים רציניים מאוד שצריך

לברר אותם. אני מציע שנקדיש זמן

לדיון הזה. מה שנוגע לרמטכ"ל ולב"כ הממשל הצבאי, צריך להזמין אותם לוועדת הבחירות, אבל אין זה שייך לחוק.

א. פרמינגר:

אני מוכן להעביר את הערותי בענייני

הצבא לדיון שיהיה יחד עם הדיון על הצעת

חבר הכנסת בורג.

י. בדל: אפשר להגיד כי ועדת הבחירות המרכזית

יכולה להחקין תקנות. אבל יש אפשרות

לאמר גם כי דברים יסודיים וחשובים מוכרחים להיקבע בחוקת הבחירות. ההבדל

הוא בכך שועדת הבחירות המרכזית, שיכולה להיות מורכבת מאנשים אמיצים

וגם בעלי שכל, בכל זאת מורכבת מאנשים שאין להם תפינות ואי-התלות שישנן

לחברי הכנסת; ובמידה שכל העולם חושב כי דברי חקיקה דורשם מתוקקים בלתי

חלויים, אני חושב שקיים הבדל מהותי אם הדבר ייעשה ע"י ועדת הבחירות

המרכזית או אם הוא ייעשה ע"י הכנסת. אני מציע שעבודות אלו, שתן חוקתיות

במתחן, ותעשינה ע"י הכנסת.

כדי שנדון על הבעיות האלו באופן מסודר,

אני מציע לקבל שלוש הצעות: א) שתהיה לנו בענין זה ישיבה מיוחדת; ב) שנקבל

לאותה ישיבה חומר מוכן מהיועצים המשפטיים, כולל את התקנות שהתקנו

בעניינים אלה בכל המקרים הקודמים; ג) שנקבל גם מיני הסכמים שהושגו

בהשפעתו של שר הפנים לשעבר. לדעתי, יש להמציא את החומר הזה בכתב לחברי

הועדה.

אני מציע שנשמע בעניין זה את הרמטכ"ל

עצמו, כי הדבר חשוב מאוד. אנחנו עושים דבר שאין עושים בארצות רבות:

שיחוף הצבא בבחירות. אבל אם רוצים לאפשר זאת, צריך לעשות זאת בסדר.

בעניינים אלה תהיינה לי גם הצעות נוספות להצעות מר רובין פפרמינגר. יהיה

צורך להחליט על הצעות אלו גם צורה וגם פקציות וחוקף. כמו כן יש צורך בבטחון

י. בדר:

שהסנקציות הפליליות לא תשארנה על הניר בגלל זה שביצוען יהיה בידי
התובע הכללי.

ה. טובי:

נתעוררו כאן כמה בעיות שאינן
קשורות עם הרמטכ"ל ועם נוכחותו של
מישהו מהממשל הצבאי. אפשר לדון על הבעיות האלה - למשל: חופש
התעמולה בשטחי המדינה כולה - ואני מציע שנגש לדיון בבעיות אלה. אני
מציע שנמסור את מסקנותינו לרמטכ"ל והוא ימסור את הערותיו אז"כ.

ב. איזנשטט:

אני מציע שנדון על ההצעות שהושמעו
רק לאחר שהן תהיינה מנוסחות, כדי
למנוע כפילות בדיון. אין הגיון בדיון קודם, כללי, שרק בסופו יבוא
הניסוח של ההצעות ואז יתחיל דיון מחדש. משום כך אני מציע שהיועצים
המשפטיים/וד"ר צילן יואילו לתעמיד את עצמם לרשות המציעים ויביאו
לנו הצעות מנוסחות. כאשר ההצעות תהיינה מנוסחות, צריך להזמין לישיבת
הועדה גם את נציגות המטה ונציגות הממשל הצבאי. ע"י כך נענה על שני
הדברים: גם על בעית התעמולה באיזורי הממשל/ הצבאי וגם על בעית התעמולה
בצבא.

י. בריהוט:

מומתי משרד הפנים ומשרד המשפטים,
מה שהיה להם להציע - הם הציעו לנו.
הם הניחו לפנינו את הצעותיהם. הם יושבים כאן ומעירים מה שיש להם להעיר
גם להצעות של חברי הועדה. לכן, צריך לאפשר לחברים להביא את הצעותיהם
עכשיו. אני למשל, אביא הצעה בענין חופש התעמולה, הנוגעת להגבלת
התעמולה: אני אציע לאסור על פקיד ממשלתי להשתתף בתעמולת הבחירות
במקומות אשר בהם הוא ברי-סמכא. דבר זה חל גם על קצין בצבא. יש לאפשר
לכל חברי הועדה להציע את הצעותיהם.

אין לי שום דבר נגד זה שנזמין את

ב"כ המטה הכללי, רק לעניינים צבאיים; אבל זה כולל הכל. אין לנו צורך
להזמין לחוד את ב"כ הממשל הצבאי. ובשאלתנו מזמינים את ב"כ המטה הכללי,
לא אחרת אם יבוא נציג אחד או שלושה.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
13.3.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

רל.

י. לם:

אני מתנגד להזמנת הרמטכ"ל לפני שתחיה

לנו הצעה ברורה ומנוסחת. אני מציע

לוועדה לדון רק על הצעות מנוסחות ולפי סעיפים. כאשר נדון על סעיף מסויים, נוכל להחליט אם להזמין או לא להזמין את ב"כ הרמטכ"ל.

א. פרמינגר:

הסדר שמציעים חברי הכנסת איזנשטט

ולם הוא סדר חדש שלא היה נהוג

עד עכשיו. אם למשל דנו בסעיף 12 והיתה הצעה להוסיף סעיף-קטן 12(ד), המציע לא הביא את הצעתו בכתב אלא בעל-פה. לאחר שהצעה נקבלה, היא נוסחה ע"י היועצים המשפטיים. אינני מתנגד להביא את הצעתי מנוסחת. בעצם, היתה זאת חובתה של הממשלה לעשות זאת, כי בכלל מוזר שמביאים חוק בחירות ולא כוללים בו את ענין הצבא. (נ. ניר: לא הממשלה הביאה את החוק). בכל אופן, אני מציע שלא נבזבז זמן על כך. שלוש ההצעות שהצעתי, אפשר לאגיד כי הן לא היו מנוסחות, אבל אי-אפשר להגיד כי הן לא היו ברורות, אפשר לברר אותן, ובסיום הבירור - לנסח זאת אנחנו גם הצבענו פעמים רבות על דברים בלתי מנוסחים.

א. ירין:

אני רוצה לחלק את השאלות לשתיים: ענין

הצבא לתור ושאר השאלות לתור.

ההצעות שנתעוררו כאן - חוץ משאלת הצבא - ובעיקר השאלות שעורר חבר הכנסת פרמינגר, אינן נמצאות בהצעה הזאת, מפני שפעמים הקודמות בחוקים הקודמים הנקודות האלה לא באו לידי דיון. אין זה אומר שנקודות אלו אינן יכולות להכנס לחוק זה. אבל כדי שחידון בהצעות אלה יהיה יעיל, צריכים היו המציעים להמציא לוועדה אם לא הצעות מנוסחות - ואני מוכן להשתתף בניסוחן - לפחות הצעות פתוח או יותר מגובשות שאפשר יהיה לדון בהן.

מה שנוגע לצבא, יש בהצעות סעיף

בנוגע לצבא. הסעיף הזה אינו מסדיר את הענינים האלה, אבל הוא מסדיר

את הבעיה הזאת מבחינת החוק. אינני אומר שצריך לקבל את אותו הסעיף.

אבל זאת היתה אפשרות אחת ואותה הצענו בהצעת החוק המונחת בפניכם,

לדיון. אם הועדה תקבל את הסעיף המוצע על-ידינו בענין זה, היא פטורה

מעבודה ומעבירה את הפעולה הזאת לוועדה הבחירות המרכזית. אם לאו, שתי

דרכים בפניה: אחת, להכניס פרק מפורט בחוק בנוגע לכללי הבחירות בצבא;

שנית - כפי שעשה מועצה המדינה הזמנית: העבירה חוק מיוחד בענין זה.

א. ידין:

מפני שהענין מסובך ודורש דיון. אלה הן האפשרויות, אם מחליטים לקבל בענין זה חוק מנוסח - בין בצורת פרק בחוק זה ובין בצורת חוק נפרד - אפשר להכין זאת ואז הוא הצעה מצד משרד הפנים ומשרד המשפטים.

ב.צ. דינבורג: האם אנחנו יכולים לקבל את הקנות

הבחירות שהוקנו ביחס לצבא ע"י ועדת

הבחירות המרכזית בבחירות הקודמות?

א. צילן: רבותי! פעמיים ערכנו בחירות ופעמיים

ערכנו אותן גם בקרב חיילים. נדמה

לי כל לכל הדעות, גם בפעם הראשונה וגם בפעם השנייה, בבחירות עברו בקרב החיילים בסדר גמור. לי על כל פנים לא ידוע על שום הפרעות רציניות או אפילו קלות. כל ענין הבחירות בקרב החיילים הוא ענין טכני גרידא.

בבחירות לכנסת הראשונה היה לנו מספר

חיילים מסויים וידענו מראש כי חיילים אלה לא ישוחררו עד יום

הבחירות. ידענו כי מצב בצבא הוא פסאטי. כשערכנו את מפקד

החושבים, ערכנו אותו גם בקרב החיילים ודבר זה נתן לנו אפשרות

להכין רשימת חיילים בעלי זכות לבחור, מסודרת לפי המספרים הצבאיים

האישיים של החיילים. החיילים הצביעו במעטפות כפולות. על המעטפה

החיצונית היה שם החייל האמצעי, מספרו, הרישום והמספר האישי שלו.

כשחקבלו כל המעטפות בוועדת הבחירות המרכזית, אפשר היה לברוק

אם חייל ששמו מופיע על גבי המעטפה הוא בעל זכות בחירה או שאין

לו זכות כזאת. לפי זה קבענו את הוצאות הבחירות בקרב החיילים

וצדקנו אותן לתוצאות הכלליות. הדבר היה פשוט והטכניקת היתה

פשוטה. נחוצה היתה עבודה מרובה של ימים ולילות של עשרות אנשים

בשיתוף פעולה עם הצבא. יתר על כן, גם נציג הצבא שיתף אתנו פעולה,

כי עמדנו בפני בעיות: ~~הצבא~~ והקמתן של תחנות הקלפי במחנות

הצבא; הרכבת ועדות הקלפי; בעיה התעסולה.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
13.3.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

ר.ל.

א. צילן: בבקשה הראשונה של הקמת החנות קלפי, הוסכם

עם הצבא שיהיו במחנות החנות קלפי במספר

מסויימים. הוסכם מה יהיה מספר חברי ועדות הקלפי בכל מקום. הוסכם כי קצינים החל מדרגה מסויימת לא יהיו חברי ועדות הקלפי. (נדמה לי שהחל מדרגת סמל).

ועדת הבחירות המרכזית העבירה פתקי

הצבעה באמצעות הצבא. ועדת הבחירות אינה יכולה לעשות זאת בלי עזרת הצבא. הסידור היה כזה שבכל חנות קלפי צבאית היו פתקי הצבעה.

בבחירות לרשויות המקומיות הדבר היה יוחר

מסובך, כי בכל מקום יכול היה חייל להצביע בשביל אחת מ-44 רשויות מקומיות. צריך היש לטפס את כל החומר באמצעות הצבא. סדרנו זאת.

נחקלנו בקושי אחד: מאחר שקבענו כי חברי ועדות הקלפי יהיו אנש

צבא לא למעלה מדרגת סמל, בקשנו מהמפלגות למסור לנו חיילים של הן,

ואני רוצה לגלות לוועדה כי רוב המפלגות לא סתנו לנו את אנשיהם.

הוספנו בתקנות כי אם המפלגות לא יתנו את אנשיהן, אנחנו נמנה את חבר

ועדות הקלפי מבין החיילים באותו המחנה. (א. פרמינגר: מדוע לא נחנוף-

כי פחדו.) לא פחדו. פשוט לא היו להם אנשים. לציונים הכלליים ולחיחה

לא היו די אנשים. יש צורך באלפי אנשים להפקיד זה. אפשר היה לעשות

זאת ע"י גמישות, ולחעביר אחת הזכויות האלה לוועדת הבחירות המרכזית -

בחוק הבחירות לכנסת הראשונה - או לסמכותו של שר הפנים - כפי

שהדבר נעשה בבחירות המוניציפאליות.

פנינו אל שר הבטחון, ושר הבטחון פעל

בחייעצות עם הרמטכ"ל. עבדנו אהו בשיתוף פעולה גמור והבנה אמיתית מלאה.

אני רוצה להרים על נס את המאמצים שנעשו על-ידי הצבא כדי להוציא

איזה שהוא צל של ספק שהם לא היו בסדר ולא היו אובייקטיביים. כל

חומר התעמולה הניצח הועבר בזמן.

כשטפלנו בבחירות המוניציפאליות אמרנו:

ועדת הבחירות היחה אורגאן ממסלתי ממלכתי שאינו מטפל בתעמולה. אלא

שבאותה ועדה, נציגי המפלגות סדרו בינם את ענין התעמולה, וחצבא עזר

לנו בעזרת החומר בזמן.

רל.

א. צילן:

קשה מאוד לראות מראש מה הם התנאים

בהם נצטרך לעבוד בבחירות הקרובות. יש

כאן קושי אחד אשר עדין לא מצאתי לה פתרון, אם כי נדמה לי שאני כבר

מגיע למסקנה מסויימת בענין זה. הענין הוא כזה: בבחירות לאסיפה

המכוננת היחה לנו רשימה של חייילים. המצב הוא סטאטי. בבחירות המוניציפלי-

פאליות עשינו מפקד של החייילים המוענים לזכות בחירה לרשות מקומית

זאת או אחרת. החייל, כאשר הצביעה במחנה, או ששמו הופיע ברשימת בעלי

הזכות לבחור או ששמו היה מופיע בפנקס הבוחרים האזרחית. כאשר הגיע

המעטפה של החייל, בדקו זאת גם בפנקס הראשון וגם בפנקס השני,

ואם מצאו את שמו - קולו היה כשר.

הפעם הבעיה יותר מסובבת. המצב בצבא דינאמי.

אי-אפשר לעשות מפקד. כל אלה המשרתים כעת ~~צבא~~ בצבא, או כל אלה

שעד יום הבחירות ישוחררו מן הצבא, או כל האזרחים שבינתיים יגוייסו

לצבא - לא יוכלו לבחור בתחנות קלפי אזרחיות, אלא רק בתחנות קלפי

צבאיות, במחנה שלהם. נשאלת השאלה איך נוכל לבדוק ולפטוק לגבי קולו

של חייל שהגיע לוועדת הבחירות המרכזית במעטפה כפולה, ואיך נוכל לדעת

אם לחייל זה היחה או לא היחה זכות בחירה.

אנחנו מגיעים כבר לפתרון מסויים, כי

באמצעות המכוננת שהגיעו אפשר יהיה לסדר פנקס בוחרים שלם בשביל כל

הארץ, ערוך לפי סדר פספרי פנקסי-הזוהי, והיות ולכל חייל יש פנקס

זוהי, או לפחות הלוש רישום - אפשר יהיה לבדוק זאת. אמנם, תהיה זאת

עבודה עצומה.

אני מסכם ואומר כי העבודה היא טכנית גרידא.

לדעתי, מה שמתוב בחוק על זכותו של כל בוחר ועל פנקס הבוחרים,

מספיק בהחלט. כל יתר הדברים שוגעים לטכניקה. בעניינים טכניים אפשר

להרבות במעייפים כהנה וסנה, אבל לעולם לא ימוצו כל הבעיות שיעמדו

בפני אלה שיבצעו את הבחירות.

הועדה המרכזית לבחירות בקרב החייילים

לרשויות המוניציפאליות, הגיעה לידי סידור עם הצבא ולא היחה שום מחאה

ושום חלונה בענין זה. אני רוצה להדגיש פה כי נציגי הקומוניסטים

ונציגי הירות - מאחר שהצבא נתן אפשרות לחברי הועדה לבקר ~~צבא~~ במשך

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
13.3.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

א. צילן:

כל היום בכל החנוה הקלפי הצבאיות והם היו בתחנות הקלפי מהצפון עד הדרום - באו אלי למחרת ואמרו: אחם והצבא יצאחם בכבוד מכל המבצע הזה. זה ענין של טכניקה; זה ענין של הבנה - וחבנה היהח מצד הצבא במאה אחוז. אולם אם הועדה בכל זאת דורשה זאת, אפשר להכניס אי"אלח פעיפים טכניים שאפשר לראותם מראש, אם כי כל כמה שלא תקבעו את הדברים, בכל זאת יהיה הכרח להעביר סמכויות מסויימות לוועדה הבחירות, כי אם לאו היא תמצא במצב שלא תוכל לפעול.

הדמטכ"ל הוא מוסד שאינו כפוף לכנסת

אלא לשר הבטחון. שר הבטחון, הוא האחראי כלפי הכנסת בכל הנוגע לצבא. נדמה לי שבאם אתם רוצים לבוא במגע עם אנשי הצבא, יש רק דרך אחת: לפנות אל שר הבטחון. מבחינה קונסטיטוציונית אני חושב שהפניה יכולה להיות רק לשר הבטחון.

שר המשפטים פ. רוזן: אני רוצה להציע הצעה שחסדיר באופן

פשוט מאוד אח בעיה הבחירות בצבא.

ההצעה כל כך פשוטה, עד שהיא ועאי לא נחבל.

נדמה לי שבצבא אנחנו יכולים לעשות דבר

אשר אינו ניהן לביצוע לגבי האוכלוסיה כולה. בצבא אין רשימות. מדוע לא יצביע כל חייל וימסור את העודה הזהות שלו, על מנת לקבלה בחזרה רק לאחר פירסום חוצאות הבחירות? אי"אפשר לעשות זאת לגבי כלל האוכלוסיה, אבל כאשר המדובר באנשים הנמצאים במסגרת מסויימת אשר יכולים לוותר לזמן מה על פנקס הזהוי, לא יקרה שום דבר אם פנקס הזהוי לא יהיה בידיהם ימים מספר. (י. כפה: השאלה היא אם יש להם פנקסי זהוי) אם אין להם פנקסי זהוי, אין להם זכות בחירה. אני מבקש מהמומחים בענין זה לחשוב על ההצעה הזאת.

בר-יהודה: הקושי הוא שיצביעו פנקסי-זהוי במקום

בני-אדם.

חי"ר נ. ניר: מועצה המדינה הזמנית קבלה שני חוקים:

חוק הבחירות חרגיל, ופקודת הבחירות

ועדה החוקה, חוק ומשפט
13.3.61
חוק הבחירות לכנסת השנייה

היו"ר נ. ניר:

לאסיפה המכוננת (בחירות בין חיילים) כחוק נפרד. עלינו להחליט אם להכניס זאת כחוק נפרד או כפרק בחוק זה.

ה צ ב ע ה

החצעה להזמין את הרמטכ"ל (דרך שר הבטחון במקרה שיוחלט כך) כאשר תדון הועדה בעניני מצבא -

נחטבלת.

בעד הצעה ב. איזנשטט לא לדון בהצעות אלא כאשר חובאנה בפני הועדה בצורה מנוסחת נגד
8-
10-

החצעה לא נחטבלת.

בעד החצעה שסעיף 41 תדן בבחירות בין חיילים ישאר כפי שהוא, כלומר, למסור זא לועדה הבחירות המרכזית בעד דיון בועדה על הנוגע לבחירות בין חיילים
9
12
הוחלט לדון בועדה על הנוגע לבחירות בין חיילים.

עלינו להחליט עתה אם בעיה הבחירות

בין החיילים היקבע בפרק בחוק זה, או בחוק נפרד.

אני מציע לדון קודם לעצם הענין ורק אח"כ לדון אם להביא זאת כפרק בחוק זה

ד. בר-רב-האי:

או כחוק מיוחד.

אני בעד הבאת החוק לכנסת בשבוע הבא. כל מי שרוצה להביא את החוק לכנסת בשבוע

י. לם:

הבא, צריך להציע שעניני הצבא ייקבענו בחוק מיוחד. האם אתם רוצים בחירות?

אנחנו רוצים בחירות, אבל לא בצורה שאתם רוצים. אנחנו רוצים בחירות

י. בדר:

מסודרות, נקיות וצודקות.

אני מוריד את הצעתי.

ד. בר-רב-האי:

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

דל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.8.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

ה. רובין:

(ח) מבקר המדינה יפרסם ברבים במשך חדשיים לאחר מועד הבחירות את
חדין-וחשבון שלו על הוצאות הבחירות של רשימות המועמדים תוך
ציון מקור הכנסותיהם.

הגדרות:

לצרכי פרק זה רשימה מועמדים פירושה גם המפלגה או המפלגות או הגוף
או הגופים הציבוריים שהציעו אותה או תומכים בה או תמכו בה.

הוצאות העמולה בבחירות פירושה כל הוצאות רשימת המועמדים מיום
פירסום מועד הבחירות עד לשעת סגירת הקלפיות, ובתוך זה הוצאות
לארגון אסיפות ופרסומן, מסיבות, הוצאות וכד', הדפסת תומר
העמולה בכתב ופירסומים, הוצאות החבורה והן הוצאות בשביל
המנגנון המועסק ע"י רשימת המועמדים.

הצעה תוספת לגבי חלק העבירות:

כל מגיש רשימת מועמדים שעברה את הגבול המותר להוצאות העמולה
בבחירות בתחום לסעיף זה וזה יאשם בעבירה ודינו מאסר עד שנה או
קנס עד 5000 לירות או שני העונשים כאחד.

י. ברנ: יש לי כמה הצעות.

הצעה ראשונה: "מיום הכרזת הבחירות עד

גמר יום הבחירות, סמכתה הפיקוח על ניר לא תהיה אלא בידי ועדת
הבחירות המרכזית". אששה לעצמי אח"כ לנסות לשכנע גם את מר
בר-רב-האי שזוהי הדרך היתירה להבטיח שלא יחסר ניר לצרכי העמולה
הבחירות בכל מיני דרכים אחרות.

הצעה שניה: "דיני פקודת המשטרה על

הגבלת חופש אסיפות, תהלוכות, הרמת דגלים וסמלים, תוקפם ייפסק
מיום הכרזת הבחירות עד גמר יום הבחירות."

הצעה שלישית: "מיום זה וזה עד גמר יום

הבחירות יופסק תוקפן של תקנות שעת-החירום משנת 1945."

הצעה רביעית: " יהיה פיקוח על שכר

אולמות ע"י קביעת שכר לשעת שמוש בכל אולם ואולם. " - גם זה, לחקופת
הבחירות בלבד.

י. בר-יחודה: הצעתי סעיף אחד בקשר להגבלת העמולה.

אני רוצה להציע סעיף שני בענין זה:

"מקום הקלפי לא יהיה בקלוב מפלגתי או של מוסד ציבורי פוליטי ובחי-כנסת."

ה. טובי:

אני מציע את ההצעה הבאה:

למען הבטח חופש בחירות, צריך:

(א) לבטל את ההגבלות על חופש האסיפות הפומביות בכל איזורי הבחירות

ובחוקם בשטחי הממשל הצבאי.

(ב) להבטיח את חופש הפעולה הפוליטית והפעילות המפלגתית בכל שטחי הממשל

הצבאי.

(ג) להבטיח חופש הפירסום והדפוס בכל שטחי הממשל הצבאי.

(ד) להבטיח חופש התנועה מכל שטחי הממשל הצבאי ואל כל שטחי הממשל הצבאי,

לכל מועמדי חרשימות ולכל מארגני ונואמי חשימות המועמדים.

כמו כן יש להבטיח את תרגמו של כל חומר הבחירות היוצא מטעם ועדה

הבחירות המרכזית, ובחוק זה רשימות הבוחרים, ללשון הערבית לצרכי הישוב

הערבי.

יש לנו 10 הצעות:

היו"ר נ. ניר:

- (1) הצעה א. פרמינגר ביחס לחופש התנועה באיזורים המוחזקים, ואני כולל בה את הצעה ה. טובי ביחס לממשל הצבאי.
- (2) הצעה א. פרמינגר ביחס לאספקה ניר למפלגות.
- (3) הצעה א. פרמינגר להגביל את גודל הפירסומים.
- (4) הצעה י. בריהודה ביחס להגבלת התעמולה ע"י פקידים.
- (5) הצעה י. בריהודה ביחס להגבלת המקומות שיוכלו לשמש לקטפיות.
- (6) הצעה ה. רובין בנוגע לפיקוח על הוצאות הבחירות.
- (7) הצעה י. בדר בנוגע לביטול חוקי שעת החירום מ-1945.
- (8) הצעה י. בדר בנוגע להעברת הפיקוח על הנדבך לוועדה הבחירות המרכזית.
- (9) ביטול חקפה של פקודת המשטרה בנוגע לתחלוצות וכו' מיום מסוים עד לגמר הבחירות.
- (10) הצעה י. בדר בנוגע למחירי האולמות.

עלינו להתליט אם נדון על כל בעיה לחוד

או שנדון יחד על כל עשר הבעיות.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לדון על כל עשר הבעיות יחד - 5.
בעד דיון נפרד על כל קומפלקס של בעיות - רוב.

בעד דיון בכל קומפלקס של בעיות לחוד - 3.
בעד דיון נפרד על כל בעיה ובעיה - רוב.

תחלט: לקיים דיון נפרד על כל אחת מעשר הבעיות הנ"ל.

נתחיל בדיון על חופש התנועה באיזורים

מוחזקים ובעיה הממשל הצבאי - הצעות א. פרמינגר וה. טבבי.

י. בדר:

אני מציע שדיון זה יתקיים בנוכחות
האיש הממונה על הממשל הצבאי או נציגו.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת י. בדר - 9.
נגד - מיעוט.

הצעת י. בדר נחקבלה

אזמין לישיבתנו מחר בבוקר את ב"כ

הממשל הצבאי.

נעבור להצעתו השניה של א. פרמינגר:

בעיה הנ"ל. שאלה זו קשורה עם הצעת בדר, שהפיקות על הניר בתקופת הבחירות
יהיה בידי ועדת הבחירות המרכזית. אני מציע לדון בשתי ההצעות יחד.

הצעת נחקבלה.

י. בדר:

עלינו לקחת בחשבון כי הניר הוא גורם

משפיע במידה רבה על חוצאות הבחירות.

הניר נמצא עכשיו בפיקוח; הוא מוגבל והפיקוח עליו בידי הממשלה. הממשלה -
לפי מצבה החוקי, וזה בכל זאת גורם - אינה אוטוריטה במערכת הבחירות האלו.

לכן צריך להוציא את הניר מידי הממשלה. לא יחכן שהמפלגות המעונינות

הצטרפנה לפנות למשרד למסחר והעשיה או אולי לאחד הפקידים באותו המשרד

כדי להשיג את הניר חדרוש לתן. האפשרות היחידה ^{לה} כי תהיה החלטה על

הכמות הכללית של צאי ניר שהעמוד לרשח מערכת הבחירות ותחולק בדרך

של הסכמה ובצדק, אינני אומר שיש בשזה, אבל גם לא לפי מפתח מפלגתי.

צריך למצוא משחן שיהיה בין חלוקה ניר שזה לכל הרשימות ובין חלוקה

לפי המפתח המפלגתי. אבל כדי שיהיה טעם בדבר, עלינו להשמר מהאפשרות

שיקרה מה שקרה ביהם לעחוננים, שהיתה הקצבה מסוימה ומשרד האספקה

והקצוב הקציב פחאום לעתון מסוים כמוה ניר נוספה. (א. חבורין) זה

הוכחש והוכח שזה שקר. מדוע אהח חוזר על שקר? זה הוכחש מעל במה הכנסת

זה לא הוכח. (י. בדיהודח: לא היה דיון בענין זה). עובדה היא שהעתון

ההוא קבל ששה וחצי טון ניר.

יש גבול עדין מאוד בין העמולה בחירות

ובין דברים אחרים. אם מופיע פחאום חומר באופן רשמי וחוא בא כאילו

לא לצרכי העמולה והוא בכל זאת העמולה, צריך לשמור מאוד על הניר.

ר.ל.

י. בדר: אני רוצה לעמוד על עוד נקודה הקשורה
בבעיה זאת: הקצבה הזמן לתעמולה ברדיו.
לא יחכן שהרדיו של המדינה, שכולנו משלמים בשבילו מסים, יתפוך למכשיר
תעמולה של מפלגה אחת. אינני מסכים להבחנה בין התעמולה הנעשית למעשה
לבין התעמולה הנעשית בשעות הספורות המוקדשות לתעמולה במיוחד. כמובן,
את השעות הספורות המוקדשות לתעמולה חלקו בין המפלגות השונות. אבל
מלבד זאת נעשתה תעמולה ברדיו מן הבוקר ועד הערב, מצד מפלגה אחת. אני
כולל בזה גם את התעמולה הנעשית ע"י מה שקוראים "קול ציון לגולה",
שהיא למעשה תעמולה בשפות שונות בין העולים. תעמולה זאת נעשתה בצורה
חד-צדדית, פרטיזנית, מפלגתית, ולטובת מפלגה אחת בלבד - מפלגת שאני
מכבדה מאוד, אבל הדבר עבר את כל הגבולות. (ד. בר-רב-חאי: אולי צריך
לפגור את הרדיו?) אינני אומר שצריך לסגור את הרדיו, אבל צריכה להיות
הקצבה זמן, פיקוח על הנושא, פיקוח על החוכן, וגם זה צריך להיות בידי
ועדת הבחירות המרכזית, אשר לה בודאי יש אמון של הבית ובכך יש לה יתרון
לפני הממשלה, שאין לה אמון מצד הבית.

מ. בן-עמי: לדעתי, השאלה היא אם יש להכניס בחוק

הצתיחה הגבלות בנוגע לנייר, וזוהי

השאלה העומדת בפנינו. הרי אנחנו מחוקקים חוק. האם שאלה הנייר היא
שאלה שיש לקבוע אותה בחוק או שצריך למסור זאת לוועדת הבחירות המרכזית?
אם שאלה זאת צריכה להיות מוסדרת בחוק, נצטרך כמובן למצוא לה מקום
בחוק הבחירות. אבל אם שאלה זאת היא בבחינת תקנה, נצטרך למצוא לה
מקום בתקנות שיוחקנו ע"י ועדת הבחירות המרכזית. בכל אופן, עלינו
לקבוע עיקרון שימש בבחינת מדריך לוועדת הבחירות המרכזית. העיקרון
הזה צריך להיות שהנייר לצורך התעמולה הבחירות ~~אמצעאמצעאמצע~~ יינתן במסגרת
האפשרויות של המדינה ומתוך הקצבה רשמית. מה שעשינה המפלגות - זה
עניינן. עלינו לקבוע כי שום מפלגה אינה רשאית להיות מנייר בכל צורה שהיא
מחוץ להקצבה שתוקצב לה ע"י החוק. (א. חבורי: ואיך יחולק הנייר?) תעשה
זאת ועדת הבחירות המרכזית. כאן עלינו לקבוע בק את העיקרון החוקי.

י. בר-יהודה: אני רוצה לאמר לחבר הכנסת בדר כי אם

הוא רוצה לתפוס כל כך מרובה, זה יכול

לקלקל את העניין מיסודו. אין שום אפשרות לאמר כי חוק כדי בחירות התפוך

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
13.3.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

י. בריהודה:

אינני שחיה אינפוטנציה של מדרות לאינפוטנציה לחלוקה ניר. זה בלתי אפשרי.
הדבר היחידי שעליו עלינו לדבר - ואני מניח כי אפשר לקבלו בהסכמה
כללית - הוא שמוכרחה להיות הקצבה מספיקה, אפילו אם היא תהיה על חשבון
דברים חשובים ונחוצים, כי הבחירות הן דבר חשוב ונחוץ. כמו כן עלינו
לדאוג לכך שהקצבה תהיה לכולם, ותהיה צודקת. אני מסכים להעביר את
בעיה אופן חלוקה הניר לוועדת הבחירות המרכזית, ושם אציע הצעה מסויימת
ביחס לאופן חלוקה הניר שיהיה קשורה עם יחסי הכוחות במידה מסויימת, אבל
לא באופן מדויק.

אינני יכול לאמר שלא ישחמש בכלל

בניר שלא הוקצב לכך באופן חוקי, מפני שאם שוב נדפוס על ניר משמש
של עתונים שלא נמכרו, גם זה יהיה ניר שלא הוקצב. אלה הם דברים
שאח"כ אפשר למסור עליהם חו"ח למבקר המדינה. לצערי, אני יודע כי לנו אין
מלאי של ניר. אני יושע שיש מפלגות שיש להן מלאי כזה. אינני יכול לאסור
עליהן לשחמש במלאי שלהן, אבל הם יצטרכו למסור על כך חו"ח למבקר.
מכל מקום, יש לתת לכל הרשימות את המינימום הצודק וההוגן, והן הצטרכנה
למסור חו"ח למבקר על הוצאותיהן בקשר עם הבחירות. (ב.צ. דיכבורג: האם
מפלגה שיש לה מלאי ניר/ יכולה להשחמש בו?) בגבולות של 300 ל"י
הוצאות כלליות לכל מועמד.

טרם התחלתי לדבר שמעתי הערת-ביניים

י. בורג:

מצד תבורי: מה דעתי על תאריך הבחירות?

אני אומר: אם אני עומד בפני הברחה לשנות את תאריך הבחירות או לשנות את
התוכן, אני מעדיף שתוכן יהיה בסדר, גם אם זה ישנה את תאריך הבחירות.

בויכוח הזה יש כאלה שיש להם ניר וכאלה

שחוששים שלא יהיה להם ניר. נדמה לי כי אני עומד בצד הבריחה עם אלה
שחוששים כי לא יהיה להם ניר. לכן אני בדעה כי אנחנו מוכרחים למצוא מוצא
לבעיה הזאת. אני גורס את הרעיון של חלוקה מינימום ניר, אולי בצורה
מודרנית. לו היינו רוצים לחלק את הניר לפי המפתח המפלגתי, היו מתקבלים
דברים מוזרים ביותר, כי פירוש הדבר שאנחנו קובעים מראש למפלגה גדולה
אפשרויות יותר גדולות של תעמולה, ומפלגה קטנה לא תוכל לעלות, בכל

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
13.3.52
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

י. בורג:

אופן במידה שהדבר תלוי בנייר. עלינו למצוא מוצא שיהיה בין הקצבה שיהיה לכל הרשימות ובין החשבות בתוצאות הבחירות הקודמות. היות והחצבעה בענין זה החקיים הערב, אני מקוה להביא עד הערב הצעה יותר מדויקת בענין זה. אינני גורם בשום אופן מצאתא את המפתח הקיים. מאידך, אין שום זכות מעשית, ובודאי לא מוסרית, להשוות בחלוקת נייר מפלגת-קיקיון שלא היתה קיימת אהמול ושידוע כי אין לה חמיכה, עם מפלגה גדולה ביותר.

עלינו לאפשר גם בענין זה יבוא ללא חשלים ומחנות מחו"ל. אינני יכול לקבל את הצעתו של בדר, אם פירושה יהיה שאסור לי לקבל מחנות של נייר.

אני גם חושב שאם יש עתון העומד לרשות מפלגה מסוימת והמפלגה רוצה להקטין את המספר או את הגודל של תוצאת העתון כדי להשתמש בחלק מן הנייר לצרכי הבחירות - גם אם יש בזה אי-צדק כלפי המפלגות שאין להן עתון - אני חושב שעלינו לאפשר זאת. המפלגה יכולה להחליט אם היא רוצה להשפיע על הבחור ע"י מאמר רשמי שיהיה בעמוד ~~העתון~~ הראשון בעתון, או שהיא רוצה לעשות זאת בדרך של תעמולה בחירת רגילה. (י. בריהודת) היא יכולה לעשות זאת, אבל בתנאי שזה יהיה בגבול של 300 ל"י למועמד). אם תתקבל הצעתך בדבר הגבלת תוצאות הבחירות, תוכל לשאול אותי אם אני בעד זה שתוצאת נייר מעתון של מפלגה לצורך תעמולה בבחירות יכלל בתוצאות הבחירות לצורך תישוב זה. כל עוד הצעה זאת לא נתקבלה; אינני יכול להתוכח על דבר שאינו קיים.

אינני גורם שועדה הבחירות תהיה "בעל-הביח" על הדברים הללו. ועדה הבחירות - במידה הרבה יותר גדולה מאשר השולחן הזה - תהיה ועדה פוליטית והעמוד תחת לחץ פוליטי. אינני יכול למסור לה כל יפוי-כוח בעניינים אלה.

אני חושב שיש לאפשר גם - בגבול מסויים שיש לקבוע אותו - שתהיה למפלגות זכות בכורה בקניית נייר בשוק החופשי.

חיו"ר נ. ניר
רשומים עוד שבעה חברים לויכוח בענין זה.
אני רוצה להציע לשבעת החברים האלה לומר על הויכוח בענין זה ולהשתתף בתצבעה. אני מבקש לשקול זאת עד ישיבת הערב.

ר.ל.

ועדה המחקר, חוק ומשפט
13.3.51
חוק הבחירות לכנסת השנייה.

היו"ר נ. ניר: ישיבת ועדה המשנה לפרק השמיני -
כפי שקבענו בישיבתנו זאת - החקיים
היום ב-7.30 בערב. ישיבת מליאה הועדה - ב-8 בערב.

הישיבה ננעלה בשעה 15.35.